

Parlant de pau amb ... Pepe Beúnza

(Entrevista sencera feta pel butlletí de la Fundació per la Pau número 89)

Pepe Beúnza va ser el primer objector de consciència no violent de l'Estat espanyol l'any 1971. La seva decisió li va comportar un total de dos anys de presó en deu presons diferents i en dos calabossos, dos consells de guerra i quinze mesos en un batalló disciplinari al Sàhara. En Pepe creu que encara queda molta feina a fer perquè *“quan llegeixes el diari quedes parat de l'afany de l'home per autodestruir-se”* però està convençut que *“hem nascut per ser lliures i feliços, per viure en harmonia i gaudir d'aquest planeta que tenim, que és un tresor.”* I aquest és un objectiu que només es pot assolir amb la noviolència.

D'on van venir les idees i la força per tirar endavant el moviment d'objecció de consciència?

Jo em vaig iniciar en la lluita universitària contra el franquisme. Posteriorment, vaig sentir a parlar de la comunitat de l'arca de França els vaig anar a conèixer. Ells em van parlar de l'objecció de consciència per primera vegada. Allà vaig conèixer diverses persones que havien desertat o que eren objectors de la guerra d'Algèria. Aquests van ser els meus mestres, em van acollir, em van donar la seva amistat, la seva hospitalitat, i sobretot el seu coneixement i la seva fortalesa.

I després?

El problema que teníem era com ho fèiem aquí. A través dels amics de l'arca i de grups que es van anar formant a poc a poc, varem anar fent xerrades i va néixer un petit grup disposat a participar en la campanya de l'objecció. Però calia algun objector que estigués disposat a anar a la presó i jo em vaig oferir. Una vegada a la presó va començar tota una campanya de suport a l'objecció de consciència.

Després de més de 30 anys el balanç que queda és de prop d'un milió d'objectors, quaranta mil insumisos i una suma total de més de 1.000 anys de presó.

Us esperàveu que una acció com la vostra, del col·lectiu d'objectors i insumisos, podria arribar a posar fi al servei militar obligatori?

Nosaltres pensàvem que amb la fi del franquisme la situació milloraria però un balanç tant espectacular no l'esperàvem. I vam estar a punt d'aconseguir el somni de tot pacifista: que a la crida de l'exèrcit d'anar a la caserna, no hi anés ningú. Era tant ràpid el creixement de l'objecció que van agafar molta por i això va fer que el servei militar que estava previst que acabés el 2012 finalitzés l'any 2002. Va quedar significada la fi de la coartada ideològica de l'exèrcit. Si ningú no va a la caserna vol dir que no tenen suport social. L'exèrcit no serveix per defensar el poble i, per tant, el poble no vol participar de l'exèrcit.

Hem acabat amb una resta d'esclavatge medieval “l'impost de sang” que significava el servei militar obligatori, però encara ens queda molta feina: la lluita pel desarmament. És un atac al

sentit comú que amb totes les necessitats socials que tenim, de tipus sanitari, educatiu... dediquem un esforç tan gran a la compra d'armes.

Com sol passar en la majoria d'avenços socials, vindrà un dia en què s'oblidarà el que va costar aconseguir la desaparició de la mili obligatòria. S'ha de recordar això als joves d'avui?

És molt important recordar-ho per dos motius. El primer, perquè no hi ha conquesta social que sigui per sempre, s'han d'anar defensant continuament i millorar-les. El segon motiu és que les lluites socials que ens han permès avançar han de ser estudiades per ensenyar a la gent com es fa una campanya política i com es poden canviar les lleis per millorar la societat. En la lluita per l'objecció i sobretot en la dels insubmisos, hi ha molts elements per estudiar: les estratègies, els dubtes, els sacrificis, els passos endavant, els passos enrere, el tema de l'autoinculpació i la solidaritat que van crear. És molt important que els joves sàpiguen que la fi del servei militar obligatori no va ser gratuït, va costar molts sacrificis.

Quina creu que ha de ser la principal "objecció de consciència" personal i col·lectiva, que hauríem de fer avui en dia per avançar cap a una cultura de pau?

Hi ha tants fronts que és molt difícil dir-ne un de sol. Cadascú ha d'escollir aquell pel qual es consideri més preparat. Hi ha l'objecció de les escoles, per exemple, que no admeten cap propaganda militar ni que els nens visitin les casernes. L'objecció científica: és molt meritori que, donada la dificultat de la recerca aquí, un investigador digui que no participarà en cap programa que tingui a veure amb el tema militar. Hi ha també l'objecció fiscal. O en l'àmbit municipal quan un ajuntament impedeix que hi hagi cap desfilada militar, ni central nuclear, ni casernes, en el seu territori, etc. Jo penso que la objecció de consciència s'hauria d'anar estenent a tots els àmbits de la societat. I promoure una cultura de pau en positiu.

L'objecció és com una negativa però en realitat té un aspecte molt positiu: no volem una cultura de mort perquè estem per una cultura de pau, una cultura de vida. Si tu treballes per la cultura de pau tu ja vius aquesta cultura de pau. Encara que la societat no la veurem transformada en poc temps, com a mínim nosaltres ja participem d'aquesta vida.

La Fundació per la Pau compleix 25 anys. En què considera que s'ha avançat respecte l'any 1983?

En educació de cultura de pau s'ha millorat molt, sens dubte. Tant a nivell d'eines com de sensibilització. Fa 25, 30 anys, aquest àmbit era un desert. També s'ha de dir que molts dels objectors i insubmisos ara són mestres i han sabut treballar aquest tema, tot i que el fruit es veu a llarg termini. El que passa és que les escoles han de batallar amb la cultura capitalista que és agressiva, competitiva i violenta i costa molt defensar-se'n. Aquesta cultura del *primer*, és una cultura antinatural. No hem nascut per ser el primer, hem nascut per ser junts. El culte al primer és molt perillós perquè anul·la a tots els altres i al primer també perquè el deixa en un lloc absolutament aïllat i les persones no estem fetes per estar aïllades sinó per compartir, per tenir amistats.

Per què ens seguim agafant doncs a aquests falsos arguments?

Perquè el sistema capitalista es basa en la competència, en l'egoisme i el guany absolut i aquestes activitats són absolutament antinaturals perquè nosaltres com persones som sociables, necessitem la tendresa, la comprensió la compassió i d'això el sistema capitalista no en dóna

res. Vivim una mica de miratges, ens fan com un mirall i només quan tens un drama profund a la vida t'adones que l'important són altres coses.

Creu que són necessaris els exèrcits?

Pels que venen armes sí, però pels altres no gens. A partir de la bomba atòmica, són absolutament ineficaços. Hem de canviar de xip si volem defensar-nos, si volem preservar l'espècie humana. Els exèrcits, amb l'excusa que defensen la vida s'han convertit en la principal amenaça contra la vida, que és la bomba atòmica. A partir d'aquí l'única alternativa és la noviolència. Pensar que es pot fer una revolució amb violència quan tu tens davant un adversari amb armes atòmiques és absolutament impensable. La noviolència és la força més poderosa de totes, és una força imparabile, amb les seves accions de desobediència civil, de no cooperació jo crec que és una força extraordinària. I això és el que hauríem d'ensenyar a la gent, això és el que hauríem d'aprendre. Això és el que s'hauria d'ensenyar a l'escola. No hi hauria tirania que aguantés a la desobediència civil.

Com ens preparem per a la noviolència?

El primer que s'hauria de fer és estudiar la història i aprendre que el camí de la violència no porta enlloc. El segle XX és un segle d'heroisme i de sacrifici extraordinari, però com va acabar la revolució russa? I la xinesa? I la de Cuba? La violència el que fa és tornar-se en contra dels mateixos que han combatut la injustícia. La història s'ha d'aprendre per també desobeir i buscar un camí nou, però no estem educats ni preparats per això. El primer que hem d'aprendre és que la violència és una trampa. És la trampa en la que cauen els revolucionaris perquè no puguin fer mai la revolució. Quan un sistema tant injust com el capitalista té al davant un adversari que se li enfronta amb violència, li poden barrar el pas de seguida.

Les campanyes per al control de les armes estan guanyant força i han aconseguit ja diversos èxits. Té possibilitats aquesta lluita?

I tant. Aquests èxits són molt importants perquè tot i que semblen victòries petites són importantíssimes i signifiquen un esforç de molt anys. Això ens ha de fer adonar que costa molt canviar la societat però que és possible. Ara aconseguirem el control d'una arma però en sortirà una altra, doncs també estarem allà. I així sempre, perquè és una lluita de la vida contra la mort i la vida sempre és més forta que la mort, i els que defensem la vida som més forts que els que defensem la mort.

Un desig...

Canviem els exèrcits de guerra per exèrcits de pau, formats per gent preparada per intervenir en conflictes amb les armes de la noviolència. Entrenats per la interposició, la mediació, el diàleg... I canviar els despeses militars per despeses socials.